

Daşoguz welaýat maliýe-ykdysady orta hünär okuw mekdebi.
Ders: Hojalyk işiniň analizi
2-nji ýyl talyplarynyň Maliýe we karz, Ykdysadyýet we meýilnamalaşdryş, Salgytlar we salmak, Bank işlerini programmirlemek hünärleri üçin

Mugallymlar: Hangeldiýew Abdy. Ataýew Täçmyrat

1-nji tema Ykdysady analiziniň taryhy, ösüş ýagdaýlary we predmeti.

Amaly okuw meýilnamasy :

1. Hojalyk işiniň analiziniň mazmuny, ähmiýeti we orny barada düşünje
2. Ykdysady analiziniň döreýşi. Türkmenistanda bazar ykdysadyýeti döwründäki ykdysady analiz.
3. Hojalyk işiniň analiziniň predmeti.

1. Hojalyk işiniň analiziniň mazmuny, ähmiýeti we orny barada düşünje.

Hormatly Prezidentimiz Gurbanguly Berdimuhamedowyň parasatly baştutanlygynda ýurdumyzyň ykdysadyýetinde dünýä tejribesi esasynda ýokary ösüşleri gazanmak döwlet syýasatynyň esasy ugurlarynyň biri boldy we bu ugurda ägirt uly işleri amala aşyrylýar.

Tebigatda we jemgiýetçilik durmuşynda bolup geçýän hadysalary öwrenmeklik, olary düýpli analiz geçirmezden mümkin däl.

Analiz – munuň özi _____

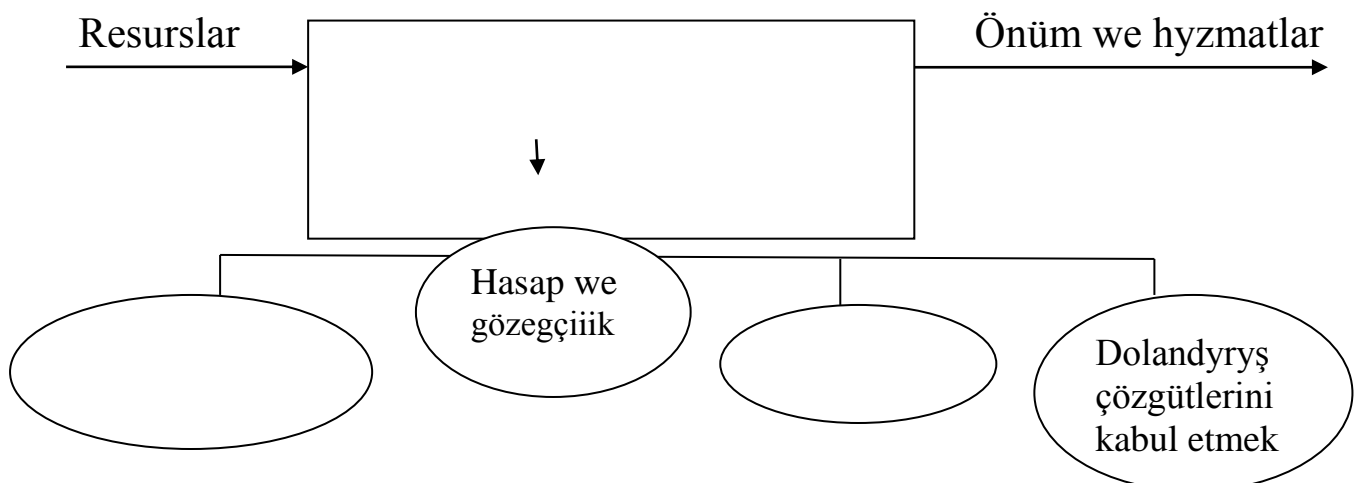
Hojalyk işiniň analizi - munuň özi _____

Hojalyk işiniň analiziniň kömegi bilen hojalyk mehanizmi, meýilnamalaşdyrmak we kärhanany dolandyrmak işleri has-da kämilleşýär. Hojalyk işiniň analizi esasan kärhanany dolandyrmak üçin birinji nobatda zerur işleriň biri hasap edilýär.

Hojalyk işiniň analizi – ykdysady ýagdaýlaryň we prosesleriň mazmunyny böleklere bölüp we ykdysady hadysalaryň köpdürlüsiniň arabaglanşygynda hem-de biri-biri bilen garaşlylygynda ylmy tarapdan öwrenilmegidir.

Hojalyk işiniň analiziniň **mazmuny** – onuň hojalyk işini dolandyrmakdaky orny we alyp barýan işleri bilen häsiýetlendirilýär.

Ýokarda görkezilenleri şu aşakdaky shemanyň üsti bilen görkezmek mümkin.

2.Ykdysady analiziniň döreýşi we Türkmenistanda bazar ykdysadyýeti döwründäki ykdysady analiz.

Ykdysady analiziň ylym hökümünde döremegi özüniň başlangyjyny buhgalter hasabynyň döremegi bilen baglaýyklykda irki döwürden (1445-1616-njy ýyllardan) alyp gaýdýar.

Ykdysady analiziň ylym hökümünde ýüze çykmagy buhgalter hasabatlylyň ösmegi bilen baglaýykly bolupdyr.

Bazar gatnaşyklaryna gesilmezden öňki döwür 1917-1991-nji ýyllary öz isine alýar.

1920 –nji ýylda P.N. Hudýakow tarapyndan „Balansyň analizi“ diýen kitap çap edilýär we bu kitap „Hasabatlylygyň filosofiýasý“ adyna eýe bolýar.

30-njy ýyllaryň ortalarynda buhgalter hasabatynyň ykdysady analiziň işine maliýe Halk komissary ýolbaşçylyk edýär.

Geçen asyryň 40-60-njy ýllary ykdysady analiziň ösüşiniň ilkinji döwri hasalanylýar. Bu döwürde kärhanalaryň işi yzygiderlikde öwrenilip başlanýar.

Ykdysady analiziň pudaklayyn öwrenilip başlanylmagy, şeýlede analizde statistika, meýilnama maglumatlarynyň ulanalyp başlamay ykdysady analiziň has ýokary ösmegine uly itergi berýär.

Türkmenistan 1991-nji ýylda Garaşsyzlygyny gazanyp garaşsyz ösüş ýoluna düşdi.

3. Hojalyk işiniň analiziniň predmeti

Ykdysady analiziň predmeti diýip (bolup) hojalyk işiniň ähli iş prosessi we onuň ahyrky netijesine aýdylýar.

Hojalyk işiniň iş prosesine şu hojalykda önümçiligiň çig mal bilen üpjün edilişinden, taýar önüm alyp, ony ýerleşdirip, peýda gazanmagyny goşmak bilen geçirilýän işleriň ählisi girýär. Ýa-da:

Es --- Çm --- Ig ---- Ö --- Ýe ---P ýaly tertipde getirip bolar. Bu ýerde:

Es- _____ ;
Çm – _____ ;
Ig – _____ ;
Ö – _____ ;
Ýe – _____ ;
P – _____ .

“Ykdysady analiziniň taryhy, ösüş ýagdaýlary we predmeti” atly tema boýunça öz-özünü barlamak üçin soraglar.

1. Hojalyk işiniň analiziniň mazmuny nämeden ybarat?
2. Analiz sözüniň manysy?
3. Kärhanalaryň esasy işiniň maksady näme?
4. Ykdysady analiziň esasy wezipesi?
5. Ykdysady analiziniň döreýişi?
6. Hojalyk işiniň analiziniň predmeti näme?
7. Hojalyk işiniň analiziniň obýekti näme?